

Landschapsnieuws

Voorjaar 2023

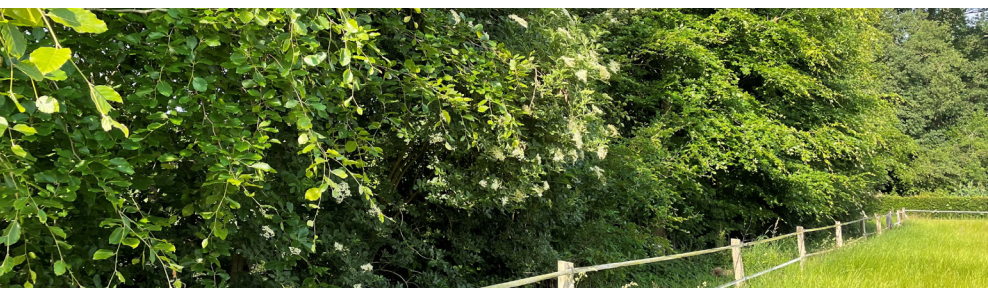
Meer robuust bos!

Robuust bos en streekeigen landschapselementen zoals struweelhagen en houtsingels zijn belangrijk voor de biodiversiteit, landschap en klimaat. Het is dus belangrijk om meer bos aan te planten vindt de provincie Gelderland, die dit mede financiert.

Welke soorten plant ik aan, welke subsidieregelingen zijn er, hoe beheer ik de aanplant? Met deze vragen helpt SLG particuliere grondeigenaren die op hun terrein bos, hagen en singels willen aanleggen met een minimale oppervlakte van 1000 m². In de herfsteditie van Landschapsnieuws riepen we op om meer bos aan te planten. De respons was enorm: meer dan honderd aanvragen. Hier gaan we de komende tijd mee aan de slag.

Zo gaat een grondeigenaar in Vierhouten zijn bosperceel uitbreiden met tamme kastanjes, wintereiken, zomereiken en beuken en gaat hij een struweelhaag erbij planten (mantelzoom vegetatie). De uitvoering in het veld doen we samen met Trees for All. Deze organisatie plant wereldwijd bomen maar ook in Nederland. Dankzij een forse donatie kunnen we 110.000 inheemse bomen en struiken tegen flinke korting aanbieden. Wil jij dit ook? Er is plek voor 160 locaties.

[Aanmelden kan via onze website.](#)

Stem groen!

Op 15 maart zijn de Provinciale Statenverkiezingen. Het moment om je stem te laten horen voor een groene en duurzame provincie. Want deze verkiezingen gaan over natuur, schone lucht, gezond voedsel, efficiënt ruimte-gebruik én over de het groene vrijwilligerswerk. Provincie Gelderland heeft vorig jaar besloten om te bezuinigen. Voor de ondersteuning van vrijwilligers door SLG zijn vanaf 2025 meer dan de helft minder middelen beschikbaar. De nieuwe leden van Provinciale Staten kunnen de bezuinigingen teruggedraaien. Jouw stem kan op 15 maart het verschil maken. **Stem groen!**

Oproep aan onze provincie

Elk nieuw college van Gedeputeerde Staten roemt de enorme en onmisbare inzet van vrijwilligers in de Gelderse samenleving. Vrijwilligers en burgerinitiatieven leggen een belangrijke basis onder het cultuurlandschap van Gelderland, dat overal in Gelderland weer anders is.

Ze zorgen in steeds grotere getale voor aanleg en onderhoud van duizenden landschapselementen, voor herstel van biodiversiteit, voor inrichting van erven boordevol inheemse bomen en struiken en staan garant voor de beleving van het landschap op de meer dan 100 Gelderse Klompenpaden. Als vrijwilligers dit niet deden, zou Gelderland er een stuk minder fraai op staan. Er is namelijk geen geld om dit werk door betaalde krachten te laten uitvoeren. Het minste wat je als provincie kunt doen, is zorgen voor een passend budget voor vrijwilligersondersteuning en dat op basis van heldere afspraken aan ons toevertrouwen. Ik roep de Gelderse politiek en het nieuwe Gelderse bestuur dan ook op om ervoor te zorgen dat we ook in de toekomst voldoende middelen hebben om de vrijwilligers te ondersteunen. Het is het geld waard!

*Arjan Vriend,
Directeur-bestuurder*

Betrokkenheid burgers essentieel voor het landschap

Wij zijn trots op alle vrijwilligers en deelnemers aan onze projecten. Samen hebben wij in 2022 prachtige resultaten behaald.

Meer dan 13.000 vrijwilligers gingen in hun vrije tijd naar buiten om te werken in het landschap van Gelderland. We trokken in ruim driehonderd projecten samen op met grondeigenaren en andere inwoners van het Gelderse buitengebied om bomen en struiken aan te planten of andere maatregelen voor biodiversiteit en landschap te treffen. Al deze mensen voelen zich betrokken bij het landschap en zetten zich in voor de biodiversiteit.

Wij ondersteunden maar liefst 480 vrijwilligersgroepen die zorgden voor kleinschalig onderhoud van het landschap. Door de zorg van deze 13.048 vrijwilligers, staan er nog knotwilgen in de uiterwaarden en blijven hoogstamboomgaarden behouden voor de toekomst.

Veel particuliere grondeigenaren brachten op hun eigen terreinen inheemse beplanting aan in de vorm van vogelbosjes, struweelhagen en houtsingels. Maar ook bomen gingen de grond in: van laanboom tot knotboom en van solitaire boom tot hoogstamfruitboom. Vrijwilligersgroepen zorgden eveneens voor de aanplant van bomen en struiken: bij elkaar opgeteld kwamen er in Gelderland in 2022 bijna 200.000 bomen en struiken bij. Al deze mensen vinden het belangrijk om bij te dragen aan een vitaal landschap, die betrokkenheid van burgers is essentieel voor het landschap.

[Lees meer in ons Jaarbericht 2022.](#)

Struweelhaag

Een struweelhaag is een vrij uitgroeiende haag die oorspronkelijk werd gebruikt als perceelsafdeling. In de struweelhaag komen veel verschillende soorten struiken voor - vaak met bloemen, bessen, bottels en doorns - zoals meidoorn, sleedoorn, vlier, kornoelje, grauwe wilg en braam. Ook groeien er klimplanten in zoals kamperfoelie, hop en bosrank.

Door de dichte structuur en vele doornen is een haag ondoordringbaar. Langs de rivieren werden de heggen in de uiterwaarden vaak haaks op de stroomrichting van de rivier gepland om bij overstrooming de stroomsnelheid te beperken.

Door het aanplanten van struweelhagen op je perceel versterk je het landschap en de biodiversiteit. Door een struweelhaag bij een poel of langs een houtsingel te planten, vinden amfibieën hier een schuilplek en vlinders zetten hun eitjes erop af. Dieren gebruiken hagen om zich veilig te verplaatsen. Vogels en andere dieren hebben er hun broed- en schuilplek en vinden er voedsel. Zo biedt een bloeiende sleedoornhaag in het vroege voorjaar nectar en stuifmeel aan hommels, graafbijen, vliegen en vlinders.

Aanplant en beheer

Plant één of meerdere rijen haag aan. Het is goed om veel verschillende soorten aan te planten, die bij het bodemtype passen. De struweelhaag mag uitgroeien tot een brede en hoge haag en wordt niet vaker dan eens in de zes jaar gesnoeid of afgezet door middel van hakhoutbeheer.

Bekijk de filmpjes van Jaap en Lex over aanplant en beheer van een struweelhaag en wat je kunt doen met het snoeiafval. [Meer informatie op onze website.](#)

Boeren mét de natuur

Boerderij de Zuiderstee in Hierden is volop in ontwikkeling. Op dit moment hebben Anne Jan en Rinske Voerman zeventig schapen, ze willen dat in de toekomst uitbreiden naar 150-200 ooiën. De schapen grazen in een gebied van Natuurmonumenten, waar ze ingezet worden voor natuurbeheer. Hun huiskavel is nu nog vrij kaal, het plan is om bomen en struiken aan te planten. De eerste stap is gezet: samen met vrijwilligers hebben de boeren een hoogstamboomgaard en gemengde struweelhagen aangeplant.

Een adviseur van SLG heeft een biodiversiteitsplan voor de huiskavel van 1,4 hectare gemaakt. Knotbomen, hagen en heggen brengen de oude lijnen in het landschap terug. Er komt een vogelbosje en hopelijk vindt de steenuil weer een plekje in de nieuwe hoogstamboomgaard.

Afgelopen winter organiseerde SLG twee buitenwerkdagen voor de aanplant van de eerste twintig bomen en duizend struiken. De vrijwilligers van de Boerderijwerkgroep zijn voornamelijk inwoners van Hierden en Harderwijk, die de boeren helpen met de aanplant én met het onderhoud van landschapselementen in de toekomst. Anne Jan blikt terug: "Tijdens werkdagen met vrijwilligers, kunnen we laten zien dat we in de landbouw ook positieve dingen doen. Dat deze mensen een steentje willen bijdragen, dat vind ik wel heel bijzonder."

Boeren mét de natuur en niet tegen de natuur, dat is wat de boeren van de Zuiderstee doen. Anne Jan: "Als je goed kijkt, dan zie je wat werkt en wat niet."

Dit project is onderdeel van Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland.

[Lees het verhaal van deze boeren op onze website.](#)

Webinar Sinusbeheer

Heb je een weide of grasland en wil je meer variatie? Wil je verschralen en minder maaien? Of ben je vrijwilliger en onderhoudt jullie vrijwilligersgroep een hooilandje? Neem dan deel aan de webinar Sinusbeheer en leer hoe het perceel op een andere manier te beheren. Je gebruikt een gewone grasmaaier, bosmaaier of zeis, afhankelijk van de omstandigheden en eigen voorkeur.

Kruidenrijk grasland

Sinusbeheer is een ecologische maaimethode, waarbij je niet alles tegelijk maait, maar in verschillende fases. Je ontwikkelt kruidenrijk grasland dat optimaal bijdraagt aan het verhogen van de biodiversiteit door de enorme variatie. Dat is voor veel vlinders, bijen, vogels, zoogdieren en amfibieën gunstig. Je maakt zo een graslandje waar op elk moment van het jaar voor elk wat wils is.

Tijdens deze webinar leer je hoe sinusbeheer werkt en wat je nodig hebt om sinusbeheer toe te passen. Op welke manier draagt sinusbeheer bij aan de verhoging van de biodiversiteit? Wanneer pas je het toe en wanneer niet? Waar houd je rekening mee tijdens het maaien? Op deze vragen krijg je een antwoord tijdens de [webinar Sinusbeheer](#) op 11 mei.

Meer webinars en cursussen

Dit is één van de webinars die wij organiseren, kijk op [onze website](#) voor alle webinars en cursussen.

Knotploeg Vierakker

Afgelopen winter was het eerste werkseizoen van Knotploeg Vierakker, één van de werkgroepen van Levend Landschap Vierakker. Sander van Soest woont sinds drie jaar in het dorp en is coördinator van de Knotploeg:

“Vierakker ligt ingeklemd tussen het IJssellandschap en de landgoederenzone in de gemeente Bronckhorst. Er stonden niet veel knotwilgen meer, maar twee jaar geleden zijn er 120 bij geplant. Wij zorgen voor het onderhoud van de jonge wilgen en dertig oudere wilgen op grond van de gemeente.

In december was de eerste werkdag onder leiding van SLG. We kregen een theoretische instructie en konden daarna zelf aan de slag met ladders, zagen en takkenscharen. We knotten niet alles tegelijk, maar slechts een derde van de bomen in één keer, dat is beter voor de biodiversiteit.

Op de tweede werkdag hebben we de wilgen langs de doorgaande weg in Vierakker geknot. We moesten de weg aan één kant afzetten, dat verliep met een beetje coördinatie voorspoedig. Ook de jonge knotwilgen hebben we afgelopen winter nagelopen.

De vrijwilligersgroep bestaat uit in totaal twintig mensen. Het is geen verplichting om te komen, als je kan, dan kom je. Tussen de middag is er soep, voor lekkers bij de koffie wordt gezorgd. Het is een leuke manier om mensen uit je buurt te leren kennen.”

Sander: “Ik woon in Vierakker, omdat ik het hier mooi vindt. Het is niet vanzelfsprekend dat dat zo blijft. Ik wil me er voor inzetten om het zo te houden en te verbeteren. Dat geldt denk ik voor de meesten van ons.”

Wil je ook een knotploeg in je dorp? Meld je aan.

Studenten en vrijwilligers zetten zich in voor de patrijs

De patrijs was rond 1975 nog een talrijke broedvogel in grote delen van ons land. Sindsdien is 90% verdwenen! Akkervogels hebben het moeilijk door het verdwijnen van kleine landschapselementen en het gebrek aan wintervoedsel. Studenten van Yverta Geldermalsen trekken zich hun lot aan en zetten zich samen met vrijwilligers en SLG in voor patrijzen.

Zij organiseerden een succesvol symposium over de patrijs voor zo'n zeventig grondeigenaren, vrijwilligers en andere belangstellenden. Burgemeester Servaas Stoop van West Betuwe heette iedereen welkom. Er waren presentaties en workshops over de patrijs en zijn ideale leefomgeving. Veel grondeigenaren hebben zich vervolgens aangemeld voor een gratis advies.

De studenten bezoeken nu de eigenaren om plannen te maken. Een adviseur van SLG geeft advies en stelt beplanting en zaaigoed beschikbaar. Op particuliere percelen in het buitengebied van West Betuwe worden dit voorjaar patrijzenhagen aangeplant en bloemblokken ingezaaid. Dat biedt de vogels dekking, broedgelegenheid en voedsel in zomer en winter en het landschap herstelt. Vrijwilligers van de Akkervogelwerkgroep helpen hierbij.

Patrijzen tellen

Elk jaar tellen bijna vierhonderd vrijwilligers in Gelderland patrijzen. Zo monitoren ze voor de agrarische collectieven het effect van maatregelen op de patrijzenstand. SLG coördineert de telling en geeft dit voorjaar weer patrijzencursussen.

Op de bres voor een rijk landschap!

Met een heus Aanvalsplan Landschap willen we samen met andere Gelderse organisaties in 2023 nog meer landschapselementen gaan aanleggen in het cultuurlandschap om daarmee te zorgen voor meer begroeiing en voor water.

Het gaat dan om heggen, ruige greppels, struwelen, poelen, hoogstamboomgaardjes, bomen, bosjes, houtsingels en houtwallen.

Samen zorgen deze elementen voor identiteit en biodiversiteit, houden ze water vast en slaan ze CO² op. Veel van deze elementen kunnen door boeren, burgers en buitenlui worden onderhouden.

Wij stellen hen graag in staat hun bijdrage aan het landschap te leveren. Samen zetten we de schouders onder het landschap! Benieuwd wat jij kan doen? [Kijk bij activiteiten bij jou in de buurt.](#)

Klompennpaden terug naar normaal

Na twee coronajaren met veel wandelaars op de Klompennpaden, is de drukte op de paden afgenomen. Wandelen over Klompennpaden staat weer voor rust, ruimte en kleinschaligheid. Vergeleken met het 'normale' 2019 laten de aantallen van 2022 een lichte groei zien.

Er werden ruim 750.000 wandelingen gemaakt. Ook groeide het aantal klompennpadenfans op Facebook en het aantal vrijwilligers het afgelopen jaar. Wandelaars roemen de goed bewegwijzerde en onderhouden 143 Klompennpaden in Gelderland en Utrecht. Dankzij de inzet van 1.500 enthousiaste vrijwilligers uit de streek liggen de paden er elke keer goed bij. Zij herstellen een ontbrekend bordje, ruimen afval op en maaien kant-en. En dat al twintig jaar lang! Zo'n 2.000 terreinen zijn voor wandelaars opengesteld door eigenaren zodat we kunnen genieten van landschap en natuur. Overheden steunen de ontwikkeling en het duurzame beheer van inmiddels 2.227 kilometers Klompennpad. Een compliment aan iedereen die dit mogelijk maakt! [Bekijk hier de resultaten over 2022.](#)

Landschapskalender

maart t/m juni 2023

Webinars Duik in het landschap

16 maart 2023 [Veluwe/IJsselvallei](#)

20 april 2023 [Achterhoek](#)

10 mei 2023 [Rivierengebied](#)

Uitdeeldag Patrijzenhagen

West Betuwe

18 maart 2023

Startavond Klompennpad KIDS Ede

21 maart 2023

Open erf ambassadeur Brummen

1 april 2023

Opening Klompennpad Posterpad

22 april 2023

Webinar Sinusbeheer

11 mei 2023

Opening Klompennpad 't Percksepad

15 mei 2023

Cursus Maaien met de zeis

23 mei 2023

Webinar Zomersnoei fruitbomen

7 juni 2023

Boek: De wei

Maaike Lange beschrijft de aanleg van hun natuurvriendelijke wei door de seizoenen heen.

Maaike Lange en haar familie hebben een perceel van ruim een halve hectare in hun geboortedorp in bezit. Ze behoren tot de groep van kleine grondeigenaren. Deze buitenlui, allemaal eigenaar van minder dan 5 hectare grond, bezitten samen 9% van het buitengebied. "Het is niet moeilijk voor te stellen dat zij een grote rol kunnen spelen in het behoud of terugwinnen van de natuur", zo valt te lezen in het boek 'De wei'.

Het verhaal is de kapstok om verschillende ontwikkelingen in de landbouw te beschrijven. Enerzijds de steeds intensievere tuinbouw in een dorp in Brabant, anderzijds de stadslandbouw in Amsterdam, de huidige woonplek van de auteur. Een aanrader!

Aart en Anna Stans: ambassadeurs voor biodiversiteit

"We leren van elkaar en wisselen ervaringen uit"

Aart Stans en zijn vrouw Anna uit Sinderen zijn ambassadeurs van het Praktijknetwerk voor Biodiversiteit in de gemeente Oude IJsselstreek. Dit netwerk verbindt buitenlui met elkaar om kennis en ervaring uit te wisselen op het gebied van biodiversiteit. SLG ondersteunt hierbij, faciliteert uitwisseling en bevordert deskundigheid.

Aart en Anna zijn al twaalf jaar bezig op hun terrein van 2,2 hectare. Ze hebben een natuurtuin met vijver, geriefhoutbosje, inheemse bomen en struiken. Ook is er een hoogstamboomgaard met hagen, een elzensingel en knotwilgen. Ze passen sinusbeheer toe op de bloemrijke weide, het maaisel plaatsen ze op ruiters.

In mei was de eerste inspiratiedag op hun terrein met dertig buitenlui uit de wijde omgeving. Hieruit ontstond een lokaal netwerk van inmiddels 25 buitenlui die verdieping zoeken over biodiversiteit en van elkaar willen leren. De leden doen bij elkaar inspiratie op.

Aart: "Sinds de zomer komen we maandelijks bij elkaar en laat een deelnemer zijn erf zien. Waar ligt de trots en wat zijn je leervragen? We leren van elkaar en wisselen ervaringen uit. De één heeft veel ervaring met de aanleg van een poel, terwijl een ander niet weet hoe een poel helder te houden. We wisselen gereedschap en machines uit. We hebben een WhatsApp groep en delen tips, vraag en aanbod. Deze winter hebben we themabijeenkomsten georganiseerd waarbij we de gemeente uitgenodigd hebben om te vertellen over subsidies voor aanleg en onderhoud van landschapselementen. Het waterschap kwam praten hoe om te gaan met droogte in je eigen tuin. In april/ mei komen we weer bij elkaar op bezoek. De groep is heel enthousiast."

Meer informatie over het Praktijknetwerk

De wei
Het ritme van het landje

Auteur: Maaike Lange
Prijs € 21,50

Uitgeverij KNNV
ISBN: 9789050118835

Colofon

Dit is een uitgave van:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland

026 3537444

contact@slgelderland.nl | slgelderland.nl

 @SLGelderland

 @SLGelderland

Wij zijn een erkend goed doel, steun ons

Beeldmateriaal

Jordy Houkes, Margreet Vloon en SLG.

zorg voor
ons landschap